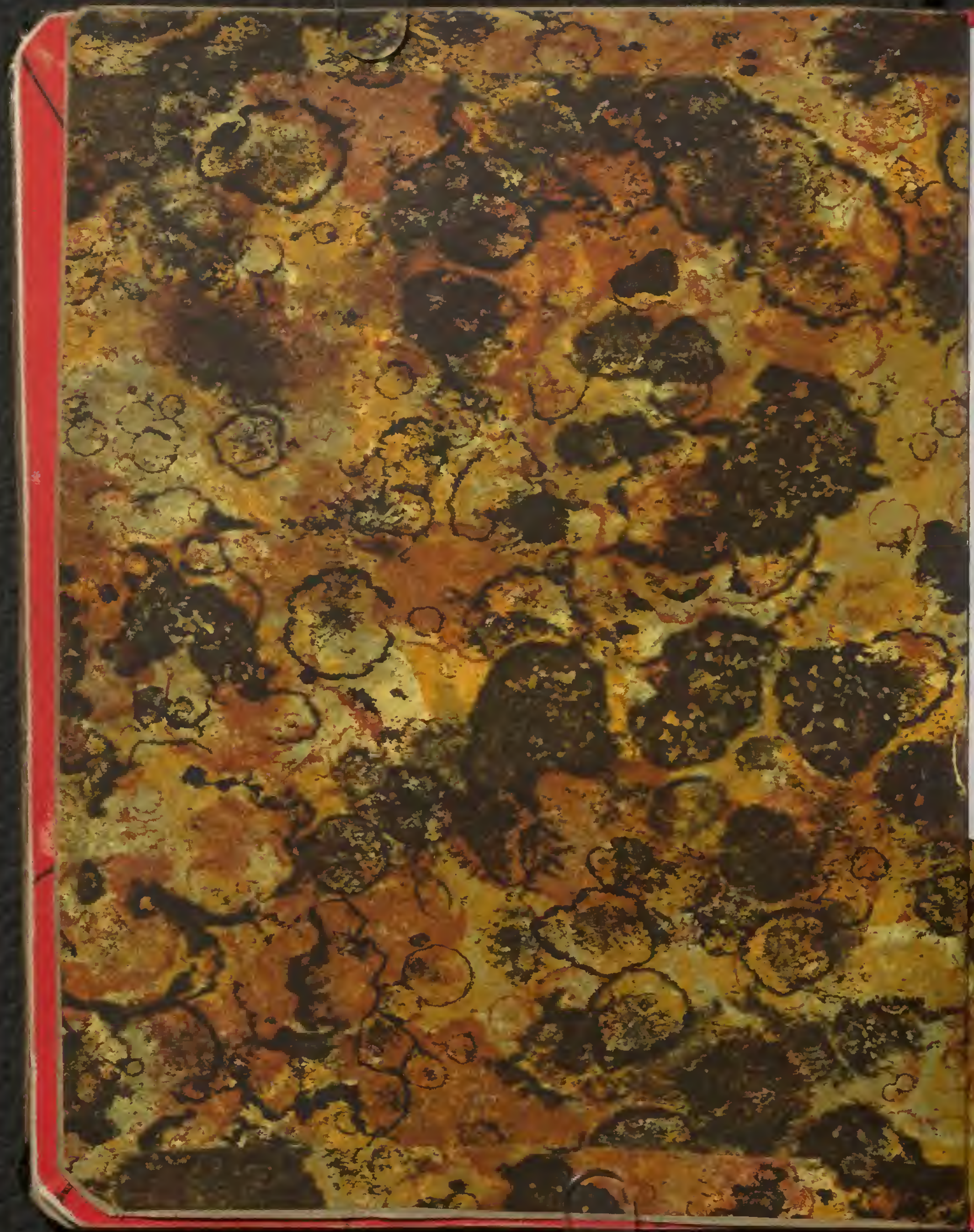
[illegible]
רכילות

[illegible]

A bisl rekhiles (A little gossip), by Ḥagay (Ḥayim Goldberg).
Warsaw: [s.n.], 1926.
Illustrated by the author.

A Yiddish literary celebrity "roast" for Purim, printed in only 125 copies. Extremely rare.

אביסל
רכילות

אפּיסל גלות

וועגן שרייַבער „קינצלער" און שימי-טענצער

עקספּראָמט פֿון חגי

וואַרשע · 1926 · פּורים

געדרוקט אַלס מאַנוסקריפּט אין 150 עקזעמפּלאַרן

י.ל.פּרץ (אַראָפּקוקנדיק פֿונם אָלימפּ): — וואָס איז עס פֿאַר אַ מין ליטעראַטור ?!
שלום-עליכם (קײַכנדיק): — ניין! דאָס שאַפֿט מען „יידישע קולטור"!...

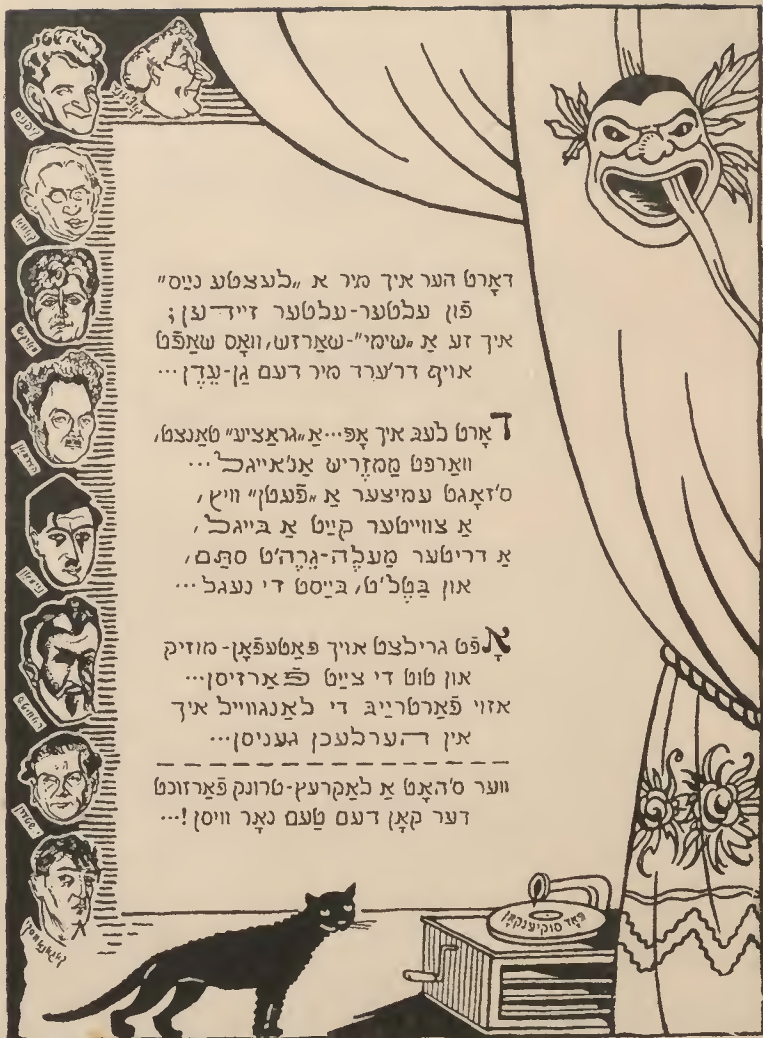

* *
*

אין צייַטן מָרה-שחורה׳דיקע,
אין טרויעריקע מינוטן,
ווען אַלץ אַרום, פֿון קליין ביז גרויס,
ווערט נמאס מיר לגמרי,—
דאַן גורט איך מיינע לענדן אָן
און זאָג מיין ווייַב: „אַ גוטן!"

דאָך אייל איך נישט אין חבר׳ס הויז
צו כאַפּן דאָרט אַ קערטל,
מיך ווילט אויך קיין טעאַטער נישט,
קיין קינא, קיין קאָנצערטל:
דער „שרייַבער-קלוב" אַליין דאַן איז
פֿאַר מיר דאָס ליבסטע ערטל.

דער „שרייבער-קלוב"!-איך לעב דאָרט אָפּ,
דאָס האַרץ זיך באָדט אין פֿריידן:

דאָרט הער איך מיר א „לעצטע נײַס"
פֿון עלטער-עלטער זיידען;
איך זע אַ „שימי"-שאַרזש, וואָס שאַפֿט
אויף דר'ערד מיר דעם גַן-עֵדֶן ...

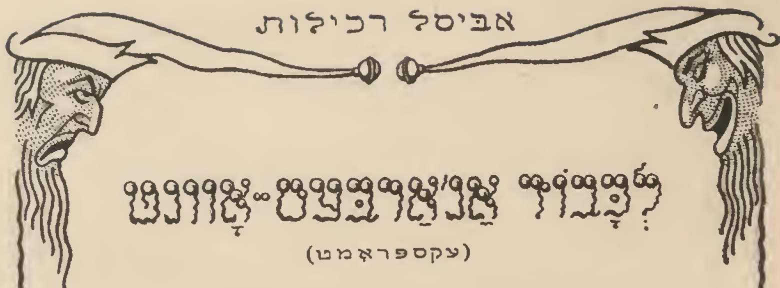
דאָרט לעב איך אָפּ ... אַ „גראַציע" טאַנצט,
וואַרפט מַמזֵריש אַנ'אייגל ...
ס'זאָגט עמיצער אַ „פֿעטן" וויץ,
אַ צווייטער קײַט אַ בייגל,
אַ דריטער מַעלֶה-גֵרֶה'ט סתַם,
און בַטֵל'ט, בײַסט די נעגל ...

אָפּט גרילצט אויך פּאַטעפֿאָן-מוזיק
און טוט די צײַט פֿאַרזיסן ...
אזוי פֿאַרטרײַב די לאַנגווייל איך
אין הערלעכן געניסן ...

— — — — — — — — — — — — — — —

ווער ס'האָט אַ לאַקרעץ-טרונק פֿאַרזוכט
דער קאָן דעם טַעם נאָר וויסן! ...

אויף „אַנ׳אַרבעס-אָוונט"
אין אַ היימישער געזעלשאַפֿט
בײַ פֿר׳ פּ.ז.—ן
װאַרשע, 1925, 5 דעצעמבער

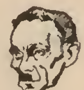
לכּבֿוד אַנאַרכיסטן-קאָנווענט

(עקספּראָמט)

אײַנע חשובֿ'ע הערן און גנעדיקע דאַמען!
אײדער איר נעמט זיך צו די אַטראַקס,
כאַפּט פֿריער אַרײַן אײנס אַ טשערקל גראַמען,—

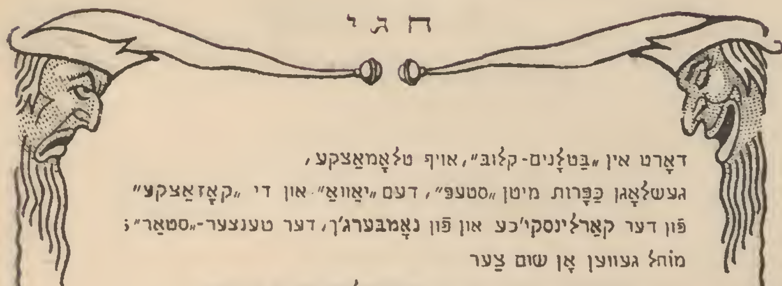
נאָר „ביטער און רו“,
הערט זיך גוט צו:

„איך האָב פֿאַרלאָזן אַלע ליבסטע“—
כ'מיין: די קינסטלער, ליטעראַטן,
גראַפֿאָמאַנען, פּסיכאָפּאַטן,
מיט די יאָלדן אָן קראַוואַטן,
מישטיינס-געזאָגטע „דעמאָקראַטן“,
פֿלאָקן-שיסער, „דעלעגאַטן“,
פּרנסים, שרײַער, דעפּוטאַטן
מיט זייערע קוואַטשן און דעבאַטן,
מיט די „טעזיס“-סוראָגאַטן
און בלוטאָרימע פּלאַגיאַטן,—

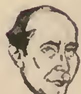

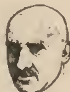

דאָרט אין „בטלנים-קלוב", אויף טלאָמאַצקע,
געשלאָגן כּפּרות מיטן „סטעפּ", דעם „יאַוואַ" און די „קאָזאַצקע"
פֿון דער קאַרלינסקי'כע און פֿון נאָמבערג'ן, דער טענצער-„סטאַר";
מוחל געווען אָן שום צער
די האַרציקע סביבה מיטן דזשענטעלמענישן „באָן-טאָן"...
געלאָזן די קאַצנמוזיק פֿון פּאַטעפֿאָן
מיט די הייזעריקע פּליטן;
דעם קלאַסישן בופֿעט מיט די כּמוֹ-בוטערשניטן,
מיט די נישט-דערזאַלצענע שפּייזן
פֿון פֿאַראַכטאָגן,
וואָס לייגן זיך נישט אויפֿן מאָגן,
מיט די איבערגעזאַלצענע פּרייזן,
וואָס לייגן זיך נישט אויפֿן שׂכל;
געלאָזט די פֿריילן דאָרע מיטן יאַפּאַנישן שמייכל,
די גאַרדעראָב-העלדין עדזשע מיט איר יאַגד אויף פּאַלטענס און קאַפּעלושן;
די געסט-מיידלעך אַלע, וואָס לאָקערן אויף „חופּה-וקידושין";
דאָס „לעזע-שטיבל" מיט די „מתּן-בּסתר"-קושן...
די הויכווירדיקע פּיפּי, דאָס ליטעראַרישע קעצל,
וואָס נאַשט חכמה מיט מילך פֿון איין ברודיק טעצל,
און דינט ווייבערלאָזע שרייבער אַלס לאַסקעדיק „שעצל"...

געלאָזט דעם אימפּרעסאַריאָ יאַנקעלע, וואָס דער קלוב אָן אים
איז ווי א סוכּה אָן אַ פֿלאָקן, ווי אַן'אַקטיאָר אָן גרים;

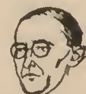

אביסל רכילות

דעם טעאַטער-העלד אַרנאָלד'ן, דעם באַרימטן „דירעקטאָר״ ;
דעם „פֿליגן-כאַפּער״ ריבאייזן, דעם קלובס „זיטן-אינספּעקטאָר״...
דעם חבֿר קַלמן, דעם טעמפּעראַמענטפֿולן פֿראַנט ;
מאָרדכעלעס, דעם קאָכערלעפֿל און „הויף-ליפֿעראַנט״
פֿון מיידלעך, טענצערקעס, פּורים-שפּילער און אַלץ וואָס אַמוזאַנט...
דעם קליינעם שטערן, ווצמעס גרויסער ברודער
עסט מיטאָגן אויף אַנאֶמת און שרייבט אויך לידער ...
דעם „גַזלן״ לערמאַן, דעם שימי-מַתמיד,
גרייט פֿאַר אַ טאַנץ לַהֲרוג וּלְהַשמיד ;
דעם „וואוילצניונג״ קאַגאַנאָווסקי מיט די הויכע שטיבלעטן,
מיט אויגן תָּמיד דורשטיקע, וואָס בעטן
א פּאַפּיראָסל, צי א נייַע „ליבעס-געטין״ ...

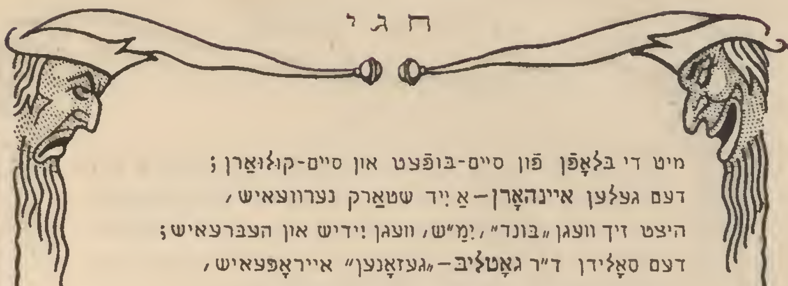
געלאָזט לייזעראָוויטשעס שמַד-שטיקלעך און „מָתוק-מְזֻפֶּת'דיקע״ וויצן;
מעטראָפּאָליטאַנסקי'ס שאַרפֿזיניקע געדאַנקן-בליצן ;
משה אַפּעלבוים'ס זאַל-געמעלעכץ און „פּענזל-שפּריצן״ :
די ווילדע קאַטשקעס און משוגעה'דיקע פּיפּערנאָטער-סקיצן ;
ניימאַנ'ס צאַרטן ערד-באַריר אויף די פֿינגער-שפּיצן,
זיין פֿויגל-פּישטשערייַ פֿון מיסטיק, לאָקש און דיבוק,
פֿון באבע יאַכנעס שטערנטיכל, פֿון פֿאָלקסטימלעכן ליולקע-ציבעק...

געלאָזט דעם גרויסן שוואַלבע'ס פֿעלקער-ליגע-קאָמענטאַרן ;
סאַול וואַגמאַנ'ס „פּאַטעטישע״ פּאַריזער-פֿיסלעך-מעמואַרן ...
בערנאַרד זינגער'ס ריטערליכע אַראָפּלאַן-געפֿאַרן ...

חגי

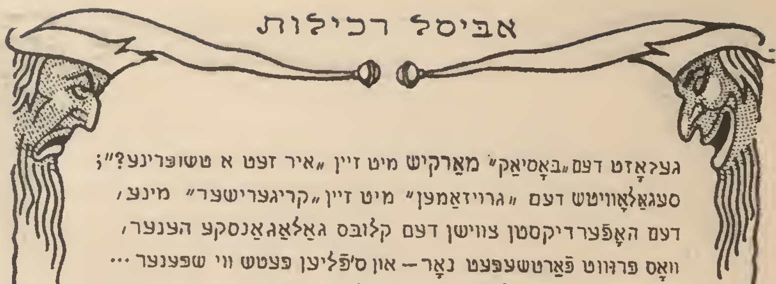
מיט די בלאָפֿן פֿון סיים-בופֿעט און סיים-קולואַרן ;
דעם געלעכן איינהאָרן — אַ ייִד שטאַרק נערוועאיש ,
היצט זיך וועגן „בונד", ימ"ש, וועגן ייִדיש און העברעאיש ;
דעם סאָלידן ד"ר גאָטליב — „געזאָגנען" אייראָפּעאיש ,
דינט „צִיוֹנס-זאַכע" אָן פּניות , ריין „אידעאיש" ···
דעם שעף-רעדאַקטאָר גאָלדבערג אַבֿרהמ'ל ,
אַ פֿיפֿיקער פֿאַרשוין , דרייט ניש-קשה'דיק דאָס קרעמל ···
דעם צדיק ר' הלל צייטלין מיט די בנים , וועמעס זכות'ן
ס'איז מגין אויפֿן קלוב פֿאַר אַלע זינד און אַלע שטות'ן ;
דעם פֿולקאָווניק ד"ר מיזעס , אַ ייִד אַ פּיקח , קיין עין-הרע ,
וואָס איז כּורך צוזאַמען „קאַזאַרמע" מיט „גמרא" ···
איטשעלע'ס „פּאָליטישע שבת-קוגעלעך" — קאַפּהענער אַ כּפּרה! ;
דעם „פּרעהיסטאָרישן" מלך ראַוויטש , וואָס קאָן נישט ציילן קיין צוויי ,
קומט שטיל ווי א הינדעלע , טוט ס'גאַרטעלע אַ פֿאַרדריי ,
און לייגט — אַנ'איי ···

געלאָזט דעם שמייכלענדן פּערלע , וואָס זוכט אַ שיקסע אַ נעטע
אַלס טעמע פֿאַר אַ נייַע נאָוועלע אַ פֿעטע ;
דעם מאַעסטראָ מאַסטבוימ'ס אַרבעס-צום-וואַנט-קלעבעדיקע-רעפֿעראַטן
וועגן בעטהאָווען , ניטשע , שאָפּענהויער און אַנדערע יאַטן ;
דעם געניאַלן קאַוואַ מיט זיינע „פּיטשי-פּוי"-ציטאַטן ,
זיין לאַשצען און צערטלען דעם זוים פֿון אַ קליידל ,
וואָס קלעקט אויף א יאָר אים אַלס „געניוס" , במקום מיידל ···

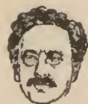

אביסל רכילות

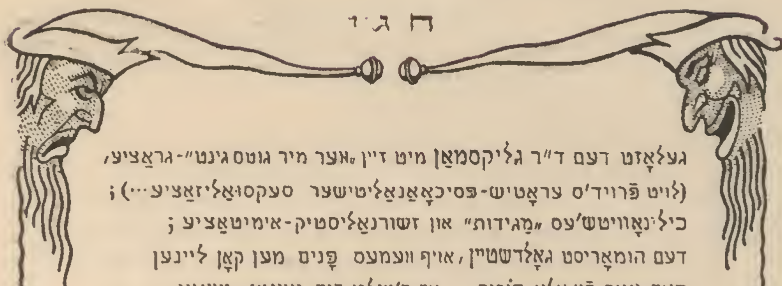
געלאָזט דעם „באָסיאַק” מאַרקיש מיט זיין „איר זעט א טשופּרינע?”;
סעגאַלאָוויטש דעם „גרויזאַמען” מיט זיין „קריגערישער” מינע,
דעם האָפּערדיקסטן צווישן דעם קלובּס גאַלאַגאַנסקע הענער,
וואָס פרוּווט פאַרטשעפּעט נאָר — און ס׳פּליען פעטש ווי שפּענער...
דעם מפּונק טונקעלער, די איידעלע בּריאָה,
דערזעט אַ נאַש ווי ווײַט, טראָץ זיין שוואַכער ראִיָה,
וואָרום — זאָגט ער — מַה יִתרוֹן לַגֶבֶר? וואָס איז א געלַקחֶנטער וויץ פאַר אַ מציאָה,
אויב נישט דאָס ביסעלע אַכילה ושתִיָה? —

געלאָזט דעם גרעק קאַרלינייוס, אַ איבּערבּלייבּעכץ פון אַלטע צײַטן;
דעם שאַ-שטילן אַברהם זאַק — אַ מענטשל „צו גאָט און צו לײַטן”;
דעם „פּאָד-דיקטאַטאָר” פון „מאָמענט”, דעם חָתן-בָּחור פּראָפּוּס;
נַחמן מייזלען, דעם פריש-געבּאַקענעם ליטעראַטור-אֶפּיטרוֹפּוס;
דעם „צוואַניאַק” י. זינגער מיט די „אַמעריקאַנער גליקן”,
וואָס בּײַט אויף פָשוטן „קופּער” זיינע „פּערל”-אַנטיקן...
קאַציזנעס צום סופּיט פאַרגלאָצטע קאָזע-בּליקן;
דעם „אַבְרֵךְ-מְשִׁי” העפּטמאַן, וואָס וויל געפינען אַ תִּיקון
פאַר די נודנע, בּלוטאָרימע „הַיוֹם”-רובּריקן
אין גימַטרִיָאוֹת און נוטרִיקִין;
דעם „בַּעל-הַטוּרִים”, וואָס פאַרשטעקט אין אַ ווינקל מיט זיין לירע
טראַכט ער און זוכט פאַרן „פֶּרֶק-שירָה”,
שטיל און בּאַשיידן אִזוֹי,
אַ גראַם צו — פּלוֹי...

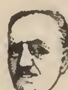

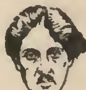

ח ג׳ד

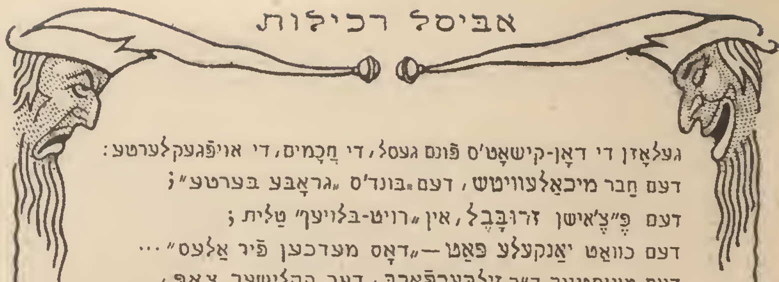
געלאָזט דעם ד״ר גליקסמאַן מיט זיין „אער מיר גוטס גינט״-גראַציע,
(לויט פֿרויד׳ס עראָטיש-פּסיכאָאַנאַליטישער סעקסואַליזאַציע…) ;
כילינאָוויטש׳עס „מַגידות״ און זשורנאַליסטיק-אימיטאַציע ;
דעם הומאָריסט גאָלדשטיין, אויף וועמעס פָּנים מען קאָן ליינען
דעם צַער פֿון אַלע דורות, — אַז ס׳ווילט זיך וויינען, וויינען…
דעם מאָלער ליכטענשטיין, וואָס איז מַמָש מיט צוויי כּתָרים :
אַ פֿעדער, וואָס שמירט בילדער, און אַ פּענזל, וואָס קאַלעטשעט מַאמָרים;
דעם „רעדאַקטאר״ גראַפֿמאַן מיט די באַרימטע „צום פֿאָלק מאַניפֿעסטן״;
דעם ליטוואַק משה זילבורג מיט זיינע טַענות און פּראָטעסטן
צו די יִידישע רעדאַקציע-לײַט און פֿאַרלעגער, בּאֲשֶר
זיי ווערן משוגע נִתעַשֶר !
דעם „לַמדן״ נירענבערגן, קוטשער׳ן — דעם קלובס „אינטעליגענץ״ ;
ד׳ שאַך-בַּטלָנים הימעלפֿאַרב, קרעמער, באָרנשטיין און די איבּריקע ש…

געלאָזט ר׳ מנחם-מענדל׳ען, דעם מֶלך פֿון די „דגושים״,
וואָס קנעלט מיט חֶברה „קָמץ-אַלֶף״, מַמָש חִדושים ;
די צַדֶיקֶת מָרַת קלאַרע מיט די „ל״ב פֵּירושים״…
דעם באַנקיר הערשעלע, וואָס „טאַפּט נעבעך אַ וואַנט״ ;
דעם מעצענאַס קיפּניס מיט זיין וואַרעם האַרץ און ברייטע האַנט;
זְמרה זעליגפֿעלד מיטן פּעקל אָפּגעשלאָגענע הוֹשַענות :
די „אַבּרַמ׳ס״, די „יאָשקעס״ און די „ברײַנע׳ס״ ;
דעם מוזיקער שנֵיאור מיט זיין סימפֿאָנישן כראָפּן
אַלאַ טשייקאָווסקי און אַלאַ שאָפּן.

דר. [illegible]

ז. שניאור

דר. א. גליקסמאַן

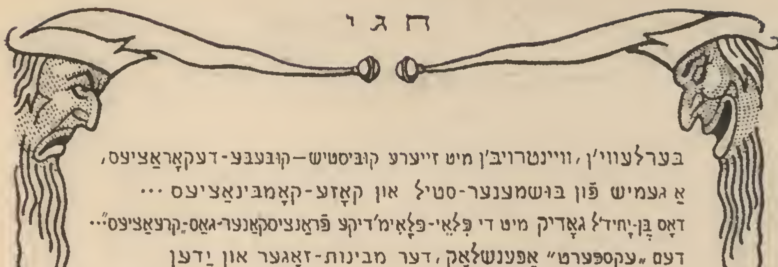

אביסל רכילות

געלאָזן די דאָן-קישאָט'ס פֿונם געסל, די חכמים, די אויפֿגעקלערטע:
דעם חבר מיכאַלעוויטש, דעם „בונד'ס „גראָבע בערטע";
דעם פּ"צ'אישן זרובבל, אין „רויט-בלויעך" טלית;
דעם כוואַט יאַנקעלע פּאַט — „דאָס מערכען פֿיר אַלעס"…
דעם מיניסטער ד"ר זילבערפֿאַרב, דער קהלישער צאַפּ,
פֿאָרט אַהין און אַהער — „דאָ אַ כאַפּ, דאָרט אַ לאַפּ"…
דעם „אינדיאַנער" אייסעראָוויטש — אַ מענטשל אַ טשיקאַווע:
טוט אַ שפּאַציר זיך, למשל, דורך דער „דזיקע", צי דורך „פּאַווע"
און ברײַעט מעשׂיות וועגן הדו, וועגן כּוש און אינזל יאַווע…
דעם „הויף-לץ" שעפֿנער — אַ ממזרניק אַ יונג,
האַקט אַריין אַ טוץ ציוניסטלעך מיט איין שלונג;
דעם חבר גילינסקי מיט זיין זעלנעריש-בונדיסטישער עטיק,
אויסגעהאַלטן לויט אַלע כּללים פֿון „שעזשפּוטאָווסקיס אַריפֿמעטיק"…
דעם „שול-טוער" מענדעלסאָן, וואָס איז תּמיד עוסק, כּסדר „טעטיק",
וואָס שמײַעט, האַוועט, לויפֿט און ווערט נישט מיד,
אַ מין „שכנא דריי זיך — זאָל מען מיינען, ס'אַ יאַריד!"…

געלאָזן די „קאָנצעפּציע-לײַט", די טויגעניכטסן און שלימזל'ס
פֿון די „סטודיעס", „דראַמאַטישע ווינקעלעך" און „אַזאַזעל'ס"
און געזעלשאַפֿטן פֿון „היעראָגליפֿן-קונסט-פֿאַרשפּרייטער":
דעם ד"ר לייפּונער, וואָס שטייט תּמיד אַ גרייטער
אַ טענצל צו כאַפּן, צי בלאָזן אין טורן-טראָמייטער;
דעם אומשטערבלעכן דוד הערמאַן, דעם כּל-יכול'דיקן בינע-לייטער
פֿון דראַמע, אָפּערע, קאַבאַרעט, און אַזוי ווײַטער, און אַזוי ווײַטער…

חגי

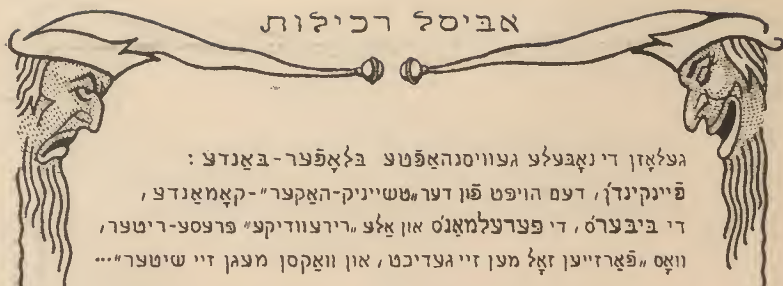
בערלעווי'ן, וויינטרויב'ן מיט זייערע קוביסטיש—קובעבע-דעקאָראַציעס,
אַ געמיש פֿון בושמענער-סטיל און קאָזע-קאָמבינאַציעס ···
דאָס בֶּן-יָחִיד'ל גאָדיק מיט די פְּלֵאי-פְּלָאִים'דיקע פֿראַנציסקאַנער-גאַס-קרעאַציעס״···
דעם „עקספּערט״ אַפּענשלאַק, דער מבינות-זאָגער און יַדען
אין הִלכות „סצענע״-ראֶינה, פּיס-קאָנקורסן און קינסטלער-מאַסקאַראַדן···
דעם שאַלאַטן-שַמָש פֿלאַקסער, אַ שאַכער-מאַכער אַ געניטער,
וואָס וואו צווייי, איז ער דאָרטן אַ דריטער···

געלאָזן ד״ר שיפּער'ס קילאָמעטער-לאַנגע דרָשות,
געפֿילט מיט אֲחַשוֵרוֹש-שפּיל און היסטאָרישע חֲלָשות;
דעם ד״ר ווייכערט, דעם „לשֵם-שָמַיִמ'דיקן״ - אַרטיסטן-באַשיצער;
לעאָן פֿינקעלשטיין, דעם יונגן, דאָך נישקָשֶה'דיקן וואַסער-שפּריצער···
דעם „רוסקי טשעלאָוויעק״ זאַקס, דעם אויוונס-אונטערשטיצער;
מאַרק טורקאָוו מיטן מאָנאָקל — אַנ'עכטער „שוויצער״!
דעם „צס-טעטיקער״ אַראָנסאָן, דער אָראַטאָר און בַּעל-לָשון;
דעם קינצלער טיקאָטשינסקי מיט זיין „באָרגט מיר 10 גראָשן״;
דעם לאַנגאָץ שפּיגל, דעם „עוֹג מֶלך הַבָּשן״,
מיט דער טעקע שֵמות און „אֲשֶר-יָצַר״-בילעטן,
אויסשניטן פֿון מֶלך סאָביעסקי'ן און שטיקלעך אַלטע גאַזעטן···
די „אַרבייטסלאָזע״ ראַקאָווסקי, וואולמאַן, ראָזען,
וואָס, כ'לעבן, ווען מען וואָלט זיי נאָר דערלאָזן
כאָטש אַלס שעף-רעדאַקטאָרן אין „היַינט״ צי אין „מאָמענט״,
וואָלטן זיי וויזן ערשט, וואָס הייסט גאוֹנות און טאַלענט!···

אביסל רכילות

געלאָזן די נאָבעלע געוויסנהאַפֿטע בלאָפֿער-באַנדע :
פֿיינקינדן, דעם הויפּט פֿון דער„טשייניק-האַקער"-קאָמאַנדע ,
די ביבערס, די פּערעלמאַנס און אַלע „רירעוודיקע" פּרעסע-ריטער,
וואָס „פֿאַרזייען זאָל מען זיי געדיכט , און וואַקסן מעגן זיי שיטער"...

בקיצור, אַלע שלעק און ספּאָדיק-דרייער פֿאַרלאָזן במחילה,
די מאַכערס און די מלמדים אַפֿילו
פֿון „קולטור-ליגע" , פֿון צ.י.ש.אָ. און פֿון „תּרבות" ,
און אַהער אַהער געקומען — עסן אַרבעס !

און דערפֿון טאַקי איז אַ מוסר געדרונגען
פֿאַר אַלע מוידן און פֿאַר אַלע יונגען, —
אַ כּפּרה „קונץ" , אַ כּפּרה ליטעראַטן ,
אַ כּפּרה „טריאַטער" , אַ כּפּרה רעפּעראַטן !
און פֿאַרשריבן זאָל עס ווערן אויפֿן קוימען :
אַז העכער פֿון שפּינאָזע'ן , העכער פֿון בוימ'ן ,
העכער פֿון אַרנאָלד'ן , פֿון אַנרי באַרבּיס —
איז אַביסל געפּעפּערטע און געזאַלצענע אַרבעס !

טעקסט-שריפֿט, אויפֿן אָלימפּ (נאָך ערק),
הילע, וויניעטן—געצייכנט פֿון מחַבר

★

די פּאָרטרעטן — לויט די סקיצן פֿון
אַפּעלבוים, בערלצווי, גאָלדבערג,
פֿייגענבוים און פֿרידמאַן

בינקאָ-קלישן: צינקאָגראַפֿיע „גראַפֿיקאָן“
וואַרשע, מאַרשאַלקאָווסקע 131, טעל. 50-286

★

דרוק: י. הענדלער, דלוגע 26

★

בראָשירונג: ש.ל.רובינשטיין, דלוגע 43

DRUK. I. HENDLERA, WARSZAWA, DŁUGA 26

1,50 זל.

